

Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyriaus

2021 m. veiklos ataskaita

2021-ieji – dar vieneri pandeminiai metai organizacijos veikloje. Su atitinkamais iššūkiais susidūrė visas kultūros sektorius, IBBY Lietuvos skyrius – ne išimtis. Tačiau, nors metai buvo sudėtingi, buvo sunku burti ir palaikyti bendruomenę, o daugelis renginių privalėjo vykti virtualiu būdu, tai turėjo ir teigiamą pusę – 2021 m. suorganizuotų renginių ir pasiektos auditorijos skaičius pasiekė rekordines aukštumas: 16 renginių ir 16 700 jų dalyvių.

Tradicinis metų pradžios didysis renginys – Vilniaus knygų mugė – šiais metais buvo atšauktas, tad galimybės reprezentuoti IBBY Lietuvos skyrių šiuose knygų „atlaiduose“ tiesiog nebuvo. Bet karantininis funkcionavimas organizacijai suteikė unikalią, retai pasitaikančią galimybę – vasario mėn. IBBY Lietuvos skyrius tapo vienu naujos tarptautinės organizacijos – European Fairy Tale Route Association (liet. Europos pasakų kelio asociacija) – steigėju, o IBBY Lietuvos skyriaus pirmininkė Inga Mitunevičiūtė išrinkta į naujai sukurtos organizacijos valdybą.

Tradicinę didžiausią vaikų literatūros šventę – Tarptautinę vaikų knygos dieną – balandžio 2-ąją šventėme virtualiai. Jos metu įvyko keli vaikams ir jaunimui skirti renginiai bei skelbtas dioramų konkursas:

- viktorina su rašytoju Tomu Dirgėla;
- pokalbis-diskusija „Paauglio teisės literatūroje ir į literatūrą“;
- geriausi Lietuvos vaikų rašytojai iš skirtingų šalies kampelių ir tolimų pasaulio kraštų siuntė eiliuotą sveikinimą. Autoriai įskaitė poetės Margaritos Engle eilėraštį „Žodžių muzika“, sukurtą specialiai šiai šventei;
- dioramų konkursas, kurio metu kvietėme vaikus kartu su mamomis, tėčiais ir seneliais skaityti knygas ir pagal vieną labiausiai patikusį epizodą sukurti dioramą – dėžutę su atgyjančiu miniatiūriniu pasauliu.

Gegužės 3–7 d. vyko Virtuali vaikų ir paauglių vaikų literatūros savaitė, įgyvendinta kartu su partneriais „Vaikų žeme“. Šventinės savaitės metu surengta 10 nemokamų renginių, kurių metu vaikai ir paaugliai turėjo galimybę virtualiai susitikti su poetais, rašytojais, kultūros, meno bei švietimo pasaulio žmonėmis. Kiekvieną dieną 10 val. vyko literatūrinės edukacijos mokykloms „Be cenzūros“, o vakarais nuo 19 val. šeimos su vaikais buvo kviečiamos į jaukius ir smagius pokalbius

su ryškiausiais pastarųjų kelerių metų vaikų poezijos kūrėjais. Poezijos vakarų metu kalbinti Violeta Palčinskaitė, Edita Daciūtė, Dainius Gintalas, Daiva Čepauskaitė ir Marius Marcinkevičius. Literatūrinių edukacijų metu įvairiomis temomis diskutavo Lina Itagaki, Vladas Liepuonius, Justinas Žilinskas, Donatas Puslys, Kotryna Zylė, Elžbieta Kmitaitė, Care Santos, Eglė Naujokaitytė, Eglė Baliutavičiūtė. Visas šias literatūrines edukacijas galima rasti LRT Mediatekoje.

Gegužės 7 d. virtualios transliacijos būdu įvyko geriausių 2020 m. knygų vaikams ir paaugliams nominantų paskelbimas, o jų apdovanojimas gegužės 30 d. dėl pandeminių suvaržymų vyko hibridiniu būdu – į renginį, kurio tema šiais metais buvo „Vaikų knygų tiltas“ pakviesti tik nominantai, o visi norintieji galėjo stebėti renginio transliaciją. Ceremonija buvo tiesiogiai transliuojama internetu Nacionalinės bibliotekos „Youtube“ kanale, Nacionalinės bibliotekos ir IBBY Lietuvos skyriaus „Facebook“ paskyrose bei portale 15min.lt Apdovanojimus savo pasirodymais papuošė profesionalūs atlikėjai – ceremoniją vedė aktoriai Aistė Lasytė ir Vygandas Vadeiša, muzikinius kūrinius atliko jaunasis muzikos genijus Jonas Vozbutas, elektroninio smuiko virtuozė Agnė Doveikaitė, kūrinių ištraukas, lydymas savos kūrybos muzikos, skaitė aktoriai Martynas Baranauskas ir Vilma Raubaitė.

Atsiliepdami į Nacionalinės švietimo agentūros raginimą teikti pastabas dėl pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros programos atnaujinimo projekto gegužės 14 d. Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyriaus pirmininkė, Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjungos pirmininkas bei grupė Vilniaus universiteto ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto literatūrologų išsiuntė agentūrai savo siūlymus. Juose raginama keisti patį literatūrinio ugdymo principą: atsisakyti informacijos atkartojimo ir orientuotis į kompetencijomis grįstą ugdymą, kuris įgalintų mokinius savarankiškai veikti tikrovėje. NŠA pateiktas programos projektas neatliepia šiuolaikinės kultūros tendencijų, stokoja įtraukimų ir mokiniams aktualių temų, kurios būtų susijusios su jų patirtimis, leistų savarankiškai ir kritiškai reikšti mintis aktualiais klausimais.

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Konferencijų salėje birželio 21 d. įvyko IBBY Lietuvos skyriaus garbės nario Jono Linkevičiaus knygos „Selemonas“ sutiktuvės. Tai monografija, skirta žymaus lietuvių rašytojo Selemono Paltanavičiaus gyvenimui ir kūrybai apžvelgti.

2021 m. vasarą sulaukėme džiugios žinios, kad IBBY išskirtinių knygų vaikams su negalia 2021 m. kataloge atsidūrė Viktoro Miliūno ir Reinoldo Kelpšos knyga „Neringa ir Naglis“, išleista leidyklos „Taško istorija“.

IBBY Lietuvos skyrius prisijungė prie dešimties Europos Sąjungos šalių bendros kultūrinės iniciatyvos, kurios tikslas buvo pasidalyti savo šalyse sukurtomis knygomis vaikams su Laoso Liaudies Demokratinės Respublikos vaikais. Iš dešimties Europos Sąjungos šalių atrinktos knygos, kuriose daugiausia dėmesio skiriama aplinkosaugos, ekologijos klausimams. Jos Laoso bibliotekas pasiekė iki 2021 metų pabaigos. Šis projektas yra Europos ir Laoso kultūrinių mainų dalis, įgyvendinama Austrijos, Kipro, Vokietijos, Vengrijos, Airijos, Italijos, Lietuvos, Lenkijos, Portugalijos ir Ispanijos. Lietuvai atstovavo į anglų kalbą išversta Monikos Vaicenavičienės knyga „Kas yra upė“ (angl. „What is a river?“)

Vaikų literatūros pasaulyje gruodis neįsivaizduojamas be mokslinio-praktinio seminaro „Prano Mašiotto skaitymai“, kuris šiais metais jis vyko jau 32-ąjį kartą ir, kaip ir pernai, virtualiai. Seminaro tema šiais metais susijusi su pastarojo meto išgyvenimais, psichologine atmosfera ir vaikų literatūros galia šią atmosferą keisti. Tai VILTIS. Seminaro aspektai apėmė transformuojančią vaikų ir paauglių literatūros galią, viltį teikiančias istorijas, kūrybiškumą kaip būdą išsivaduoti iš krizių, vilties įvaizdinimą. Šiuos ir daugelį kitų klausimų seminare nagrinėjo mokslininkė prof. Dr. Džiuljeta Maskuliūnienė, literatūrologė Eglė Baliutavičiūtė, leidėja Danguolė Kandrotienė, režisierė Aurelija Čeredaitė ir knygų vaikams kūrėja Aušra Kiudulaitė. Taip pat seminaro metu pasitikome 100-ąjį žurnalo „Rubinaitis“ numerį. Ta proga žurnalo vyriausiąjį redaktorių kalbino prof. dr. Džiuljeta Maskuliūnienė.

Visus 2021 m. vykdyta veikla:

- leistas žurnalas „**Rubinaitis**“ (4 numeriai per metus);
- administruota, pildoma, palaikoma vaikų literatūros informacijos svetainė www.ibbylietuva.lt;
- teiktos Lietuvos kūrėjų nominacijos įvairiems nacionaliniams ir tarptautiniams literatūriniais apdovanojimams;
- bendrauta su IBBY sekretoriatu Bazelyje, teikta informacija naujienlaiškiams „IBBY Europe“;

- bendradarbiauta su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka vykdant Skaitymo skatinimo programos veiklas.

Visus 2021 m. vykdyti projektai:

- „Virtuali vaikų literatūros savaitė“ (dalinė LKT parama)
- „Skaityti – tai augti ir tobulėti“ (dalinė SRTRF parama)
- „Žodžių muzika: geriausių 2020 metų vaikų knygų kūrėjų apdovanojimais“ (dalinė LKT parama)

IBBY Lietuvos skyriaus pagrindinis partneris yra Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, o pagrindinis rėmėjas – Lietuvos kultūros taryba.